

Ouderbetrokkenheid bij regelzaken en studeren

Feb'
2024

Rapportage voor het verkennend onderzoek naar de rol van ouders bij regelzaken en studeren voor hun (eindexamen)kinderen in opdracht van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

NOK Kwalitatief Communicatieonderzoek met referentie IUCN21060199

Projectnummer Blauw: 32000

Onderzoekers: Dori van Rosmalen, Roos Hoedjes

blauw

Woord vooraf

”

Het was erg interessant en leerzaam om te zien hoe ouders omgaan met het proces van studeren van hun kind. Zeker de duo-gesprekken gaven ons echt een kijkje in de keuken bij ouders.

- Dori en Roos

Dori van Rosmalen

Dori.vanrosmalen@blauw.com

Roos Hoedjes

Roos.hoedjes@blauw.com

Blauw Research bv

Coolsingel 55
3012 AB Rotterdam

[010-4000900](tel:010-4000900)
www.blauw.com
welcome@blauw.com

KvK nummer: 24282859

Copyright 2024 Blauw Research bv

Alle rechten voorbehouden.
Niets uit dit document mag worden verveelvoudigd,
opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand,
of openbaar gemaakt zonder voorafgaande schriftelijke
toestemming van Blauw Research.

Inhoudsopgave

1	Managementsamenvatting
2	Context
3	Studiekeuze
4	Regelzaken
5	Bijlagen

Disclaimer

Dit kwalitatieve onderzoek is toetsend van aard. De resultaten zijn representatief in termen van meningen van de doelgroepen, niet representatief in termen van aantallen. Ofwel: de uitkomsten zijn indicatief en hypothesevormend en geen (cijfermatig bewezen) feiten.

Praktische info

Op 7, 8, 9, 12 en 13 februari 2024 voerden we 22 gesprekken van elk 45 minuten via MS Teams uit. Het waren 6 duo-gesprekken (vader en moeder) en 16 single gesprekken. We spraken in totaal met 28 respondenten. Het ging om ouders van (eindexamen) leerlingen op het vmbo, mbo, havo en vwo. Alle ouders hebben ook [‘het persoonlijk overzicht’](#) op de website van de Rijksoverheid bekeken en beoordeeld.

Tijdens de werving merkten we dat er zich nauwelijks vaders aanmeldden. Daarom hebben we de moeders gevraagd om het interview samen met de partner uit te voeren. We hebben hierdoor 6 duo-gesprekken uitgevoerd. De weinige aanmeldingen door vaders gaf ons direct een inzicht over de betrokkenheid van vaders in het proces van studeren (dit is later bevestigd in de uitvoer van de interviews, zie verdere toelichting in de resultaten van het onderzoek).

Managementsamenvatting

De context

Het is bekend dat ouders een belangrijke rol spelen bij de fase van gaan studeren van hun kinderen. Door het ministerie van OCW is al eerder onderzoek gedaan naar de rol van ouders/verzorgers bij het kiezen van een studie. Het is minder bekend hoe ouders/verzorgers naar informatie zoeken over alle regelzaken die bij studerende kinderen komen kijken, wat de behoeftes zijn van deze ouders/verzorgers hierin en welke eventuele drempels ze ervaren in dit proces.

De uitdaging

Het ministerie van OCW wil het informatiezoekgedrag van ouders/verzorgers en hun behoeftes hieromtrent graag inzichtelijk krijgen. Zo kan bepaald worden of en hoe OCW binnen het netwerk van Student Centraal zich beter kan richten op het ondersteunen van ouders en verzorgers in dit proces.

De hoofdvraag

Welke behoeftes hebben ouders van (aankomende) studenten aan het mbo, hbo en universiteit bij het ondersteunen van de regelzaken die bij het studeren komen kijken?

Hoofdconclusies

- Ouders zijn zeer emotioneel betrokken bij de fase van studiekeuze en regelzaken.
- Ouders hechten het meeste belang aan het maken van de juiste studiekeuze, maar raken overweldigd door de grote hoeveelheid keuzes.
- Ouders verwachten dat de praktische zaken makkelijk te regelen zijn en dat de informatie naar hen toe komt op het moment dat zij het nodig hebben.

Ouders zijn heel emotioneel betrokken bij de fase van studiekeuze en regelzaken

- Het proces richting een vervolgstudie is een emotionele periode voor ouders. Dit komt doordat het een grote stap is in het loslaten van hun kind:
 - Aan de ene kant willen ouders dat hun kind zelfstandiger wordt, omdat dit past bij deze fase van volwassen worden. Aan de andere kant willen ouders ook graag helpen, omdat ze bang zijn dat er in dit belangrijke proces iets misloopt. Hierdoor hebben ouders de behoefte om continu over de schouder van het kind mee te kijken.
 - Daarnaast brengt de studiekeuze een onzekere en emotionele lading met zich mee. Zeker als het kind nog twijfelt tussen verschillende studies. Enerzijds willen ouders dat hun kind zelfstandig een keuze maakt die echt bij hen past. Anderzijds zijn ouders bang dat hun kind de verkeerde keuze maakt, met alle gevolgen van dien.
 - Wanneer de scholier/student in hetzelfde jaar als de studiekeuze 18 jaar wordt, komt er nog meer op hen en de ouders af. Zowel emotioneel als praktisch. Dit komt doordat het kind op dat moment meer eigen verantwoordelijkheden krijgt (zelf betalen van zorgverzekering, een eigen bankrekening, toeslagen etc.). Dit maakt het gevoel van loslaten nog groter voor de ouders.
- Ouders maken door bovengenoemde factoren continu de afweging in hoeverre zij het kind moeten helpen in deze fase. Dit maakt het voor de ouders een onzekere periode, waarin zij voortdurend op zoek zijn naar balans tussen wel of niet helpen van hun kind. Alle ouders zijn daarom in meer of mindere mate betrokken bij dit proces.
- Het maken van de juiste studiekeuze geeft ouders de meeste stress. Ouders zien minder op tegen het regelen van de praktische zaken en zij verwachten hier redelijk gemakkelijk uit te komen. Ouders wachten hier mee totdat de aanmelding bij een vervolgstudie is afgerond. Daarom denken ouders eerst aan het maken van de juiste studiekeuze en daarna pas aan het regelen van praktische zaken.

Ouders raken overweldigd door de grote hoeveelheid keuzes in het studiekeuzeproces

- Ouders hechten veel belang aan het maken van de juiste studiekeuze, omdat het de toekomst van hun kind bepaalt. Daarnaast zijn ouders bang voor het switchen naar een andere studie en de eventuele (hoge) studieschuld die het kind daardoor opbouwt. Hierdoor ervaren ouders veel stress:
 - De stress over de keuze naar een passende studie begint al bij de profielkeuze. Dit komt doordat de profielkeuze mede bepalend is voor de mogelijkheden aan vervolgstudies die de scholier kan kiezen. Daarmee bepaalt de profielkeuze deels de toekomst van de scholier.
 - Vervolgens ervaren ouders stress door de hoeveelheid keuzes aan studies die er zijn. Het is voor ouders lastig te overzien wat de verschillen en overeenkomsten van deze studies zijn. Dit speelt met name als de scholier nog twijfelt tussen verschillende studies.
- Ouders hebben hierdoor de volgende informatiebehoeften:
 - Overkoepelende, neutrale informatie waarin duidelijk wordt welke studies er in Nederland zijn, de inhoud hiervan, het opleidingsniveau, welke beroepen scholieren ermee kunnen uitvoeren en onderlinge verschillen en overeenkomsten van deze studies. De Rijksoverheid is een relevante afzender. Ouders zien de Rijksoverheid als een betrouwbare bron die neutrale en onafhankelijke informatie kan verschaffen.
 - Meer toegang tot informatie over (de uitslagen van) studiekeuzetesten voor ouders. Ouders krijgen deze informatie momenteel onvoldoende mee vanuit het kind of vanuit de huidige middelbare school. Het krijgen van informatie over de studiekeuzetesten van hun kind zou hen helpen om hun kind beter te begeleiden in de studiekeuze.
 - Ouders hebben de behoefte dat open dagen meer verspreid over het jaar worden georganiseerd. Nu vallen de open dagen vaak in hetzelfde weekend.

Ouders verwachten dat de praktische zaken makkelijk te regelen zijn

- Het regelen van praktische zaken is pas relevant als het zeker is dat hun kind gaat starten met een vervolgstudie. Ofwel, na de aanmelding/toelating bij een vervolgstudie en soms pas zelfs na het slagen van het eindexamen.
- Ouders verwachten dat de informatie over regelzaken naar hen toe komt. De vervolgopleiding is hierin de belangrijkste informatiebron. Van de vervolgopleiding verwachten ouders een e-mail na de toelating bij de opleiding, waarin staat wat er geregeld moet worden om te kunnen starten met de opleiding. Er wordt informatie over lesmateriaal, studiefinanciering, studentenreisproduct en studiekosten verwacht.
- Vanuit de overheid verwachten ouders neutrale informatie over praktische zaken. Het liefst in de vorm van een checklist, waarin ouders regelzaken kunnen afstrepen. Het persoonlijk overzicht voldoet in deze behoefte, maar is momenteel nog moeilijk vindbaar.
- De eindexamenbrief bevat relevante informatie, maar de inhoud van de brief wordt door de timing niet goed onthouden. Informatie over praktische zaken is relevanter op een later moment in het eindexamenjaar. De folder bij de eindexamenbrief wordt nauwelijks onthouden/herinnerd.
- Momenteel ontbreekt er voor ouders nog informatie over de kosten van studeren. Ouders hebben de behoefte aan een (persoonlijk) overzicht van alle kosten m.b.t. studeren.

Advies

Vanuit de conclusies heeft Blauw de volgende aanbevelingen:

Regelzaken

- Stuur de informatie over regelzaken (de eindexamenbrief) op een later moment dan september/oktober in het eindexamenjaar. Adresseer dezelfde informatie ook aan ouders, zodat zij over de schouders van het kind kunnen meekijken.
- Breng het persoonlijk overzicht beter onder de aandacht. Zorg er bijvoorbeeld voor dat ook de URL in de eindexamenbrief (en niet in de folder) vermeld staat. De folder wordt door ouders nauwelijks gelezen. Zorg er daarnaast voor dat middelbare scholen en mbo-opleidingen de URL delen tijdens bijvoorbeeld informatiebijeenkomsten of via e-mail richting ouders.
- Pas de stijl van het persoonlijk overzicht aan op de doelgroep. De website met het persoonlijk overzicht is momenteel te tekstueel voor eindexamenscholieren en mbo-studenten. Zorg bijvoorbeeld voor meer kleur, afbeeldingen en/of video's. De huidige stijl past wel bij de informatiebehoeften van ouders.
- Help ouders bij het maken van een financieel overzicht van de kosten van studeren. Overweeg om hier een checklist/persoonlijk overzicht van te maken, zodat ouders precies kunnen zien wat het voor hen en hun kind gaat kosten om te studeren.

Studiekeuze

- Bied ouders hulp bij het vergelijken van verschillende studies. Realiseer bijvoorbeeld een overkoepelende website waarop alle verschillende studies per opleidingsniveau staan. Met daarbij informatie over de inhoud, de optionele beroepen na afronding van de studie, de eisen en de onderlinge verschillen en overeenkomsten.
- Zorg ervoor dat studies de open dagen meer verspreiden over het jaar georganiseerd worden. De open dagen vallen nu vaak in dezelfde periode en soms zelfs in hetzelfde weekend. Ouders en leerlingen oriënteren zich vaak al in het jaar voor het eindexamen en kunnen daardoor ook op andere momenten open dagen bezoeken. Zorg ervoor dat ouders meer betrokken worden bij de studiekeuzetesten. Realiseer een studiekeuzetest die samen door ouder en kind kan worden ingevuld of laat middelbare scholen de uitslagen van studiekeuzetesten delen met ouders.

Overig

- Overweeg een onderzoek bij vervolgopleidingen (mbo, hbo, wo) om te achterhalen welke rol zij kunnen/willen spelen in de informatievoorziening t.a.v. de praktische regelzaken richting ouders.
- Zorg voor erkenning van de spannende tijd voor ouders. Noem dit bijvoorbeeld in de eindexamenbrief richting ouders (als deze er komt).
- Houd er rekening mee dat ouders een lagere taal- en/of digitale vaardigheid kunnen hebben. Zorg er daarom voor dat alle informatie op B1-niveau is geschreven. Zorg er ook voor dat de informatie in het Engels te vinden is voor mensen die de Nederlandse taal niet goed beheersen. Zorg daarnaast eventueel voor visuele elementen die ondersteunend zijn aan de tekst, zodat de tekst beter begrijpelijk wordt.

Context

Wel of geen studiekeuze gemaakt hebben heeft de meeste invloed op de betrokkenheid van ouders

Variabelen

Tijdens dit onderzoek kwamen er veel verschillende variabelen naar voren die een rol spelen in de rol en/of (informatie)behoefte van ouders rondom regelzaken en studeren. Er zijn variabelen m.b.t. de scholieren/mbo-studenten (de kinderen van deze ouders), variabelen m.b.t. de ouders en een paar overige variabelen. Deze variabelen zijn van invloed op de verdere resultaten in dit rapport. Navolgend gaan we in op de variabelen.

Scholieren/mbo-studenten

- Studiekeuze gemaakt: Of een scholier/mbo-student wel of geen studiekeuze heeft gemaakt heeft de meeste invloed op de rol, het zoekgedrag en de behoeften van ouders rondom het helpen van hun kind bij het studeren. Zodra een scholier/mbo-student nog twijfelt, hebben ouders meer werk aan het helpen van hun kind, ervaren zij veel meer stress en hebben zij meer informatiebehoefte.
- Opleidingsniveau: Daarnaast heeft het opleidingsniveau van scholieren/mbo-studenten ook invloed op de rol van ouders in dit proces. Bij scholieren op het vmbo spelen ouders vaak een grotere rol dan bij scholieren op het vwo of mbo. Havo-scholieren zitten daar tussenin.
- Leeftijd: De leeftijd van scholieren heeft ook invloed op de rol van ouders. Dit hangt samen met het opleidingsniveau van de scholieren. Vmbo-scholieren hebben vaak een jongere leeftijd, waardoor het zelfstandigheidsniveau lager ligt en ouders dus een grotere rol op zich nemen in de regelzaken.

- Karakter: Ook het karakter van de scholier heeft invloed op de mate van zelfstandigheid. Hiermee heeft het ook invloed op de mate van betrokkenheid van ouders. Bij een kind dat zelfstandig en geordend is, spelen ouders een kleine rol. Bij een kind dat meer chaotisch en minder zelfstandig is, spelen ouders een grotere rol. Dit verschil zien en erkennen ouders ook bij de verschillende kinderen binnen het gezin en hun karakters. Dat zorgt ervoor dat ouders meer stress kunnen ervaren over het proces van studeren en regelzaken.

Ouders

- Zelf gestudeerd: Zodra ouders zelf hebben gestudeerd, hebben zij ervaring met het proces van studiekeuze en de bijbehorende regelzaken. Wanneer ouders niet hebben gestudeerd, is het voor hen lastiger om te overzien wat hier allemaal bij komt kijken. Daarom heeft het wel of niet zelf studeren van ouders invloed op de informatiebehoefte van ouders m.b.t. dit proces.
- Digitale vaardigheid: Veel ouders gebruiken het internet om achter informatie te komen over regelzaken en studeren. Ouders die minder digitaal vaardig zijn, hebben daardoor meer moeite met het vinden van informatie op het internet. Daarom is dit van invloed op de rol die ouders nemen bij het helpen van hun kind.
- Taalniveau: Ouders met een lager opleidingsniveau of ouders met een niet-Nederlands moedertaal* hebben vaker moeite met het begrijpen van informatie over regelzaken en studeren. Dit heeft invloed op de rol en de informatiebehoefte van deze ouders.

*We spraken geen ouders met een taalachterstand. Wel spraken we ouders die andere ouders binnen deze doelgroep kennen, bijvoorbeeld vanuit hun werk. Hiervan weten zij dat deze ouders meer moeite hebben met de informatievoorziening over regelzaken en studeren.

Het 18 jaar worden brengt voor ouders meer regelzaken en meer emotionele lading met zich mee dan ouders van kinderen onder de 18 jaar

- Samenstelling gezin:
 - Gescheiden ouders: Of ouders nog samen of gescheiden zijn, heeft met name invloed op de rolverdeling die ouders aannemen bij het helpen van hun kind. Bij gescheiden ouders heeft vaker één ouder een grotere rol of neemt alle taken op zich. Ook komt de post richting eindexamenscholieren/mbo-studenten maar op één adres, waardoor beide ouders niet altijd in gelijke mate geïnformeerd zijn.
 - Oudere broer of zus: Bij een oudere broer of zus hebben de ouders het proces van studiekeuze en regelzaken al eens doorlopen. Daardoor weten zij beter waar zij welke informatie vandaan kunnen halen. Dit heeft invloed op de informatiebehoeften die ouders hebben.

Overige zaken

- 18 jaar worden: Zodra een scholier 18 wordt in het jaar dat men een studiekeuze moet maken, komt er erg veel op hen af in dat desbetreffende jaar. Naast alles rondom het proces van gaan studeren, moeten zij ook alles m.b.t. het proces van 18 jaar worden regelen. Naast dat dit meer regelzaken betreft, heeft het ook invloed op mentale aspect van ouders. Ouders ervaren in dit proces namelijk nog meer het moeten loslaten van hun kind, dan wanneer een kind nog geen 18 jaar wordt.
- Wel/niet op kamers gaan: In dit onderzoek hebben wij weinig ouders gesproken waarvan het kind op kamers gaat wonen. Wanneer zij dit wel gaan doen, komt het regelen van een kamer nog op het lijstje van praktische zaken. Ouders ervaren het vinden van een woonruimte als zeer lastig. Hierdoor ervaren zij meer stress rondom regelzaken, zodra het kind op kamers gaat wonen.

”

Je weet niet goed wat er gedaan moet worden. We hebben wel ervaring met oudste dochter, maar die is meer van het zelf oppakken. Maar deze dochter hangt meer achterover. Daardoor moet ik meer oppakken. Daar heb ik meer stress van.

- Vrouw, van vwo naar wo, scholier van 17 jaar

”

Als je kind 18 wordt dan is dat hard werken, omdat er dan veel verandert. Dan is alles anders. Van ziektekostenverzekering tot noem maar op. Als ze 18 zijn duw ik ze een deurtje door. Dus dat maakt het nog lastiger. Ze moeten dan nog zelfstandiger worden.

- Vrouw, van mbo naar hbo, scholier van 19 jaar

Ouders zijn zeer emotioneel betrokken bij de fase van studiekeuze en bijbehorende regelzaken

Loslaten kind

Het proces naar een studiekeuze en de bijbehorende regelzaken is een emotionele periode voor ouders. Ouders hebben het gevoel dat dit een grote stap is in het loslaten van hun kind. Daarnaast ervaren zij het als een zeer belangrijke fase, omdat de keuze naar een vervolgstudie bepalend is voor de verdere toekomst van hun kind. Dit maakt dat ouders erg emotioneel betrokken zijn bij deze fase van hun kind.

Tegelijkertijd willen zij dat hun kind zelfstandiger wordt, omdat dit ook bij deze fase hoort. Ouders willen graag dat hun kind zelf een keuze voor een vervolgstudie maakt, zodat zij iets kiezen wat echt bij hen past. Echter, ouders zijn tegelijkertijd ook bang dat hun kind de verkeerde keuze maakt en na een jaar studeren alweer stopt.

Ouders maken door al deze factoren continu de afweging in hoeverre zij het kind moeten helpen in deze fase. Dit maakt het voor de ouders een onzekere periode, waarin zij continu op zoek zijn naar balans tussen wel of niet helpen van hun kind.

Rolverdeling

Ouders en kind

De rolverdeling tussen ouders en hun kinderen verschilt per gezin. Dit hangt van verschillende factoren af. Zoals eerder genoemd heeft de mate van zelfstandigheid van het kind een grote invloed op de rol die ouders aannemen in dit proces. De mate van zelfstandigheid wordt beïnvloedt door het karakter, de leeftijd en het opleidingsniveau van de scholier. Ouders benoemen dat het zelfs binnen het gezin verschilt in hoeverre de ouders een rol spelen in de begeleiding. De ouders stemmen hun eigen rol op het kind af. Bij een kind dat weinig begeleiding nodig heeft, kijken de ouders enkel mee over de schouder en checken af en toe of alles goed verloopt. Bij een kind dat veel begeleiding nodig heeft, nemen de ouders soms de taken volledig op zich en laten het kind meekijken om hen te laten zien wat er moet gebeuren.

Vader en moeder

Er is een groot verschil in de rol van de moeder en de rol van de vader.

- Moeders hebben een grotere rol in de begeleiding van kinderen naar een vervolgstudie. Zij gaan meer op zoek naar informatie over de verschillende studies, de open dagen en regelzaken. Ook zijn zij meer bezig met het inplannen van open dagen, het inschrijven van hun kind bij een studie en het regelen van een studentenreisproduct. Daarmee besteden zij meer tijd aan het proces van studiekeuze en regelzaken. Dit is vaak de rolverdeling doordat de moeder in het gezin vaker verantwoordelijk is voor de regelzaken rondom de kinderen, de moeder minder uren werkt dan de vader en/of doordat ze graag betrokken zijn in dit proces.
- Het bezoeken van open dagen doen beide ouders. Soms doet één ouder dit samen met het kind, soms gaan beide ouders mee.

”

Het is fase van loslaten. Alsof er een stukje DNA van je wordt afgepakt.

- Man, duo-gesprek, havo naar hbo, scholier van 15 jaar

Het proces naar het kiezen van een vervolgstudie start al bij de profielkeuze

- Vaders zijn in sommige gevallen meer bezig met het regelen van financiële zaken, zoals de studiefinanciering of zorgtoeslag. Deze rol neemt de vader aan als dit vaker zijn taak is binnen het gezin of omdat de moeder het een lastige taak vindt.

Andere kinderen binnen gezin

Oudere broers of zussen die het proces van gaan studeren al eens hebben doorlopen, spelen in sommige gevallen een rol. Zij helpen hun jongere broer of zus dan bij het kiezen van een studie door met hen gesprekken te voeren. Echter, in sommige gezinnen spelen oudere broers of zussen helemaal geen rol in dit proces. Sommige oudere broers of zussen helpen niet tot weinig bij regelzaken rondom studeren. Wel zorgen oudere kinderen binnen het gezin ervoor dat ouders het proces al eens hebben doorlopen, waardoor zij beter weten wat er allemaal geregeld moet worden.

Omgeving ouders en kind

Wanneer ouders vrienden/kennissen hebben met kinderen van dezelfde of iets oudere leeftijd, dan vragen zij wel eens informatie bij hen op. Dit gaat dan met name over regelzaken. Ouders geven elkaar dan tips of wijzen elkaar op dingen die geregeld moeten worden. Over studiekeuze praten ouders alleen met andere ouders als de kinderen een vergelijkbare studiekeuze willen maken.

” We hebben het wel eens met andere ouders over wat je moet regelen. Het is meer dat je elkaar erop wijst van ‘denk je daar nog aan’, dan dat je elkaar moet helpen.

- Vrouw, mbo naar hbo, student van 18 jaar

Timing

Hier gaan we in op de volgorde van de verschillende stappen in het proces naar een vervolgstudie, om in kaart te brengen hoe het tijdspad van ouders (en hun kinderen) verloopt.

Stap 1 - Profielkeuze

Het nadenken over een vervolgstudie start al bij de profielkeuze. Voor havo- en vwo-scholieren is dit in het derde jaar, voor vmbo-scholieren in het tweede jaar. Bij deze profielkeuze moeten scholieren al nadenken over de richting die zij op willen na de middelbare school. Het profiel en de vakken die de scholier kiest bepalen namelijk welke opties men heeft. Sommige vervolgopleidingen stellen eisen aan de profielkeuze en de bijbehorende eindexamenvakken.

Volgens de ouders brengt dit zowel bij de scholieren als bij de ouders stress met zich mee. Ouders benoemen dat deze eisen veel invloed hebben op de profielkeuze van scholieren. Zeker wanneer de scholier nog geen idee heeft welke richting hij/zij op wil. Zij kiezen dan eerder voor een profiel waar ze nog veel kanten mee op kunnen, dan dat zij kiezen voor vakken die zij leuk vinden.

Stap 2 - Studiekeuze

Na het kiezen van het profiel, starten scholieren en hun ouders meestal in het één na laatste jaar voor het examen met het studiekeuzep proces. Vaak start het met studiekeuzetesten op school, het bezoeken van open dagen en zoeken naar informatie over de verschillende opleidingen via internet. Dit proces duurt tot de scholier de definitieve studiekeuze heeft gemaakt. Voor sommige scholieren en hun ouders duurt dit proces kort, omdat de scholier al een duidelijk beeld heeft van welke studie hij/zij wilt volgen. Voor andere scholieren en hun ouders duurt dit proces juist lang, omdat de scholier nog erg twijfelt over de studiekeuze.

Ouders van scholieren gaan pas aan de slag met regelzaken zodra dit relevant is

Hoeveel tijd dit proces kost is daarom sterk afhankelijk van de mate waarin de scholier een duidelijk beeld heeft van de keuze van een vervolgstudie. Ouders schatten in dat het gemiddeld in totaal een week de tijd kost om hun kind te helpen in het proces naar een studiekeuze. De meeste tijd gaat zitten in het zoeken van informatie op internet over de verschillende opleidingen, het vergelijken van opleidingen en vooral het bezoeken van open dagen.

Stap 3 – Aanmelden voor de studie

Nadat scholieren een keuze hebben gemaakt, melden zij zich aan voor de opleiding via Studielink. Voor scholieren die kiezen voor een Numerus Fixus opleiding is dit voor 15 januari. Deze datum is bij ouders waarvan het kind een dergelijke opleiding wil volgen bekend. De andere data, 1 april voor het aanmelden bij een mbo-opleiding en 1 mei voor het aanmelden bij een hbo- of universitaire opleiding, zijn bij vrijwel alle ouders bekend. Een enkeling was hier niet mee bekend. Het aanmelden voor een vervolgopleiding kost volgens de ouders een half uur tot een uur.

Stap 4 - Regelzaken

Men start vaak pas met het regelen van zaken zoals studiefinanciering, studentenreisproduct, verzekeringen en woonruimte nadat de scholier zich heeft aangemeld bij een vervolgstudie. Volgens ouders is het niet handig om zaken al te regelen vóór de aanmelding, omdat het dan pas duidelijk wordt welke studie en in welke stad het kind gaat studeren. Sommige ouders starten pas met het realiseren van regelzaken als zij er zeker van zijn dat hun kind is geslaagd voor het eindexamen. Zij hebben het idee dat het dan pas relevant is om deze zaken te regelen, omdat als het kind niet slaagt deze zaken voor niets zijn geregeld. Sommigen denken daarnaast dat regels vaak veranderen, waardoor het een jaar later anders kan zijn als de scholier/student blijft zitten. Volgens de ouders kost het een halve dag aan tijd om regelzaken voor het studeren te regelen.

18 jaar worden

Naast het aanmelden bij een vervolgstudie, is ook het 18 jaar worden een aanleiding om zaken als studiefinanciering, verzekeringen, toeslagen etc. te regelen. Dit komt doordat men dan allerlei brieven krijgt van instanties die aanzetten tot actie. Scholieren en hun ouders gaan pas aan de slag met regelzaken zodra het relevant is. Er moet een directe aanleiding voor zijn, zoals de informatie die zij krijgen rondom het 18 jaar worden of de aanmelding bij een vervolgstudie.

”

We zoeken studiefinanciering en zorgtoeslag uit als mijn zoon 18 wordt. Dat wordt hij in maart.

- Vrouw, duo-gesprek, van vwo naar wo, scholier van 17 jaar

”

We zijn nog niet met regelzaken bezig, dat doen we pas als mijn dochter een definitieve keuze heeft gemaakt en zich heeft ingeschreven.

- Man, duo-gesprek, havo naar hbo, scholier van 16 jaar

Studiekeuze

De hoeveelheid keuzes aan opleidingen vinden ouders lastig en dit bemoeilijkt het maken van een juiste studiekeuze

Ouders denken bij regelzaken rondom studeren in eerste instantie aan het maken van een juiste studiekeuze. In tweede instantie denken zij pas aan regelzaken. Daarom gaan we in dit hoofdstuk in op de gevoelens, het zoekgedrag en de informatie-behoefte rondom de studiekeuze. In het derde hoofdstuk gaan we in op de resultaten m.b.t. regelzaken.

Gevoelens en associaties

Belang studiekeuze

Ouders hechten veel belang aan het maken van de juiste studiekeuze door hun kind. Zij zijn bang dat hun kind de verkeerde keuze voor een vervolgstudie maakt. Ouders willen liever niet dat het kind na een jaar studeren weer switcht naar een andere studie, omdat dit voor hun gevoel veel gedoe met zich meebrengt. Zo zijn ze bang dat het kind hierdoor een (hoge) studieschuld krijgt. Hierdoor ervaren ouders veel stress en onzekerheid in de fase van het maken van de studiekeuze. Met name als het kind nog twijfels heeft over de studiekeuze. Hoe minder duidelijkheid het kind heeft over welke studie hij/zij wil volgen, hoe meer onzekerheid en stress de ouders ervaren.

Hoeveelheid keuzes

Zodra de scholier twijfelt over de studiekeuze, ervaren ouders stress door de hoeveelheid (studie)keuzes die er zijn. Het is voor ouders niet altijd duidelijk welke studies er zijn en wat de verschillen tussen opleidingen zijn. Dat geeft ook de scholier veel stress. Verder is het voor ouders niet duidelijk waar en hoe zij verschillende opleidingen objectief met elkaar kunnen vergelijken. Naar hun idee zijn studies commerciële partijen die zoveel mogelijk studenten willen aannemen. Daarom lijkt de informatie niet altijd neutraal te zijn. Het vergelijken van studies wordt dan lastig. Daarnaast vinden enkele ouders het lastig om wo-studies te vinden die vergelijkbaar zijn met hbo-studies of andersom.

Zoekgedrag naar informatie

Doordat ouders het maken van de juiste studiekeuze zo belangrijk vinden, besteden zij ook de meeste tijd aan het helpen van hun kind in deze fase in vergelijking tot de fase van praktische dingen regelen. Hieronder gaan we in op de bronnen waar ouders gebruik van maken om hun kind te helpen bij het maken van de juiste studiekeuze.

Bronnen

- Internet: Als eerste stap gaan ouders op zoek naar informatie via internet. Vrijwel alle ouders beginnen hun zoektocht bij Google. Zij doen dit door zoektermen in Google in te toetsen en vervolgens verschillende bronnen op te bezoeken. De zoektermen die ouders in Google toetsen baseren zij op de vraag die zij op dat moment hebben. Soms wisselen zij van zoektermen als de vraag niet direct beantwoord wordt. Ouders beginnen met de zoektocht naar informatie zodra de scholier de zoektocht naar een vervolgopleiding is gestart. Vaak geeft de huidige school hier aanleiding toe.

”

Wij zoeken een vraag op via Google. Je tikt wat zoektermen of een opleiding in en gaat de websites langs. Google is je beste kameraad. Als je als ouder niet goed kan lezen dan heb je wel een probleem.

- Vrouw, duo-gesprek, mbo naar hbo, kind van 19 jaar

De huidige middelbare school en potentiële vervolgoopleidingen zijn de belangrijkste bronnen in het studiekeuzeproces voor ouders

- Huidige school: De huidige middelbare school of mbo-studie speelt een belangrijke rol in het helpen met het maken van de juiste studiekeuze. Het verschilt echter sterk per school in hoeverre deze informatie en hulp verschaft aan scholieren en hun ouders. Dit gaat als volgt:
 - De meeste scholen starten in het één na laatste jaar met het helpen van scholieren bij het maken van een studiekeuze. Meestal doet men dit door middel van studiekeuzetesten. Ouders zijn hierin niet betrokken.
 - Een deel van de scholen verplicht scholieren om naar open dagen te gaan en/of een dag mee te lopen bij een studie. Scholieren moeten hier dan een verslag van maken. Andere scholen adviseren alleen aan scholieren om naar open dagen te gaan.
 - In het begin van het examenjaar organiseren de meeste scholen een informatieavond voor ouders over het kiezen van een vervolgopleiding en praktische zaken. Hier halen ouders veel informatie vandaan.
 - Op sommige scholen worden er gesprekken met een coach, mentor of decaan georganiseerd, zodat scholieren begeleiding krijgen in het studiekeuzeproces. Sommige ouders van scholieren waarbij dit het geval is, zijn erg positief dat de school dit organiseert. Hier kunnen de scholieren vragen stellen en informatie krijgen over verschillende opleidingen die bij hen passen. Andere ouders waren juist negatief over de gesprekken met een decaan, omdat er voornamelijk standaard studies werden voorgelegd en de decaan niet goed kon uitleggen wat de verschillen zijn tussen verschillende studies.
 - Op de meeste scholen is het wel een optie om een gesprek aan te gaan met een decaan, maar wordt het niet standaard georganiseerd. De scholier moet dit dus zelf aanvragen. Ouders benoemen vaak dat hun kind dit lastig vindt en het gesprek met een decaan alleen aangaat als de ouder hen hiertoe aanspoort.
- Sommige ouders benoemen dat hun kind mailtjes krijgt over het studiekeuzeproces. Echter, veel scholieren lezen hun mail niet goed, waardoor deze informatie vaak wordt gemist.
- Een enkeling noemt dat de huidige middelbare school een scholenmarkt had georganiseerd. Hier presenteerden allerlei verschillende opleidingen zich. Hier konden scholieren informatie krijgen en vragen stellen. Dit vonden deze respondenten zeer prettig, omdat men in één keer van meerdere opleidingen informatie kreeg.
- Over het algemeen lijken scholieren op het vmbo meer informatie en begeleiding te krijgen van de huidige middelbare school dan de andere opleidingsniveaus.
- Potentiële vervolgopleiding: Ook de toekomstige potentiële opleidingen spelen een grote rol in de informatievoorziening richting ouders. Op het gebied van het studiekeuzeproces gaat dit op de volgende manieren:
 - Ouders halen veel informatie vanuit de websites van opleidingen. Zij zoeken hier naar informatie over de naam van de studie, inhoud van de opleiding, waar de opleiding zich bevindt, welke eisen de opleiding stelt, welke vakken de scholier krijgt, welke beroepen men kan uitvoeren na afronding van de opleiding, wat de kosten zijn en wanneer de open dagen zijn.
 - Vervolgens bezoeken scholieren met hun ouder(s) open dagen. Op deze open dagen krijgt men informatie middels presentaties, door vragen te stellen aan docenten en huidige studenten en door de sfeer te proeven in het schoolgebouw. Alle ouders zijn wel eens mee geweest naar een open dag met hun kind of zijn dit van plan.
 - Naast open dagen gaan sommige scholieren naar meeloopdagen van potentiële vervolgoopleidingen. Dit doen scholieren zonder ouders.

De Rijksoverheid is een betrouwbare bron van informatie

- Reisplanners: Reisplanners zoals NS.nl en 9292.nl gebruiken ouders om te achterhalen wat de reisafstand vanaf de woning naar de opleiding is. Op die manier achterhalen zij of de reisafstand realistisch is voor het kind. Dit weegt mee in het maken van de keuze naar een vervolgopleiding.
- Rijksoverheid: Ouders gaan op zoek naar informatie vanuit de Rijksoverheid over het studiekeuzeproces, omdat ze Rijksoverheid een betrouwbare bron vinden. Specifiek over het kiezen van een opleiding vinden ouders weinig informatie op de website van de Rijksoverheid, het ministerie van OCW of DUO. Wel vinden ze informatie over het aanmelden voor een studie en andere praktische zaken.
- Eindexamenbrief: Een deel van de ouders weet dat hun kind een brief heeft ontvangen over het eindexamenjaar. Het andere deel weet dit niet (meer). De folder bij de brief wordt nauwelijks onthouden. Ouders vinden het positief dat de scholieren/mbo-studenten in het eindexamenjaar een brief krijgen van het ministerie van OCW. Voor de studiekeuze wordt de brief op de juiste timing verstuurd (begin schooljaar).
- Forum ouders.nl: Een enkeling noemt als bron het forum ouders.nl. Hier praten ouders met elkaar en geven elkaar tips over zaken waar zij tegenaan lopen. Het onderwerp 'studie kiezen' komt daar ook aan bod.
- Studiekeuze123: Deze bron gebruiken ouders niet tot nauwelijks. Ouders kennen de website soms wel, maar gebruiken het niet omdat men denkt dat het met name voor de scholieren zelf is en niet voor ouders. Een enkeling heeft op de website gekeken, maar ervaaarde dit als te veel en te ingewikkelde informatie, waardoor het niet hielp in de studiekeuze.

”

Studiekeuze123 weet ik van dat die bestaat, maar dat was heel veel informatie. Dat vond ik te ingewikkeld. Ik had het gevoel dat ik er echt tijd voor moest nemen om het te kunnen vinden. En die tijd had ik niet.

- Vrouw, vwo naar wo, scholier van 17 jaar

”

De informatie vanuit opleidingen is commercieel, omdat het voor het binnenhalen van de leerlingen is. Ik vraag me af of dat objectief is. De overheid heeft hierin een zorgplicht, om neutrale en begrijpelijke informatie te verschaffen.

- Vrouw, mbo naar hbo, student van 19 jaar

Ouders hebben behoefte aan informatie die het mogelijk maakt om verschillende opleidingen met elkaar te vergelijken

Informatiebehoeften

Veel van de informatie waar ouders behoefte aan hebben wordt goed gevonden via eerder genoemde bronnen. Echter, het vergelijken van de verschillende opleidingen en het helpen bij het kiezen van de juiste studie zijn belangrijke informatiebehoeften die momenteel niet vervuld wordt. Ouders hebben hierover de volgende behoeften vanuit de verschillende bronnen:

Huidige school:

- Ouders hebben behoefte om meer betrokken te worden bij studiekeuzetesten. Zo willen zij graag een studiekeuzetest samen met het kind maken of de resultaten uit de studiekeuzetest krijgen. Scholieren vertellen dit niet altijd aan de ouders.
- Van de huidige school verwachten ouders informatie vanuit de decaan. Ouders waarvan het kind nog twijfelt over de studiekeuze, hebben de behoefte dat er standaard een persoonlijk gesprek plaatsvindt tussen de scholier, eventueel de ouders en de decaan. Op die manier hopen zij informatie te krijgen over verschillende opleidingen die bij de scholier past, zodat er gemakkelijker een keus gemaakt kan worden. Wel benoemen ouders hierbij dat zij weten dat middelbare scholen het al heel druk hebben, dus dat het lastig wordt om met elk kind een dergelijk gesprek te voeren.

Potentiële vervolgopleiding:

- Ouders benoemen dat de open dagen vaak allemaal in hetzelfde weekend vallen. Zodra een scholier nog twijfelt over verschillende opleidingen, is het volgens de ouders niet praktisch dat de open dagen daarvan in hetzelfde weekend vallen. Bovendien beginnen scholieren al in het jaar voor het eindexamen met hun zoektocht en zijn vervolgens verspreid over het jaar bezig met hun zoektocht naar een vervolgopleiding. Hierdoor hoeven de open dagen niet in een specifieke periode plaats te vinden. Daarom hebben ouders de behoefte dat de open dagen van verschillende opleidingen meer worden verspreid worden over het gehele jaar.

- Verder verwachten ouders van de potentiële vervolgopleidingen heldere communicatie over de inhoud van de opleiding, de vakken en welk beroep men er later mee kan uitvoeren. Op de huidige websites van opleidingen is deze informatie niet altijd duidelijk en/of compleet. Hierdoor is het lastig om verschillende opleidingen met elkaar te vergelijken.

Rijksoverheid/ministerie van OCW:

- Van de Rijksoverheid en/of het ministerie van OCW verwachten ouders onafhankelijke, neutrale informatie over de verschillende opleidingen in Nederland. Ouders hebben het idee dat opleidingen vooral voldoende studenten willen werven, maar niet altijd neutrale informatie verschaffen. Daardoor vinden ouders het lastig om de opleidingen met elkaar te kunnen vergelijken. Volgens ouders zou de Rijksoverheid hier wel een rol in kunnen spelen, door op een overkoepelende website de opleidingen naast elkaar te plaatsen en hier duidelijke en complete informatie over te verschaffen. De informatie op Studiekeuze123 en KiesMBO.nl worden door ouders niet benoemd als relevante overkoepelende informatie. Deze bronnen worden niet tot nauwelijks gebruikt door ouders.

”

De open dagen vallen allemaal op dezelfde dag of in hetzelfde weekend. Dat vind ik onhandig want je moet heel goed timen. Ik heb liever dat het wat meer verspreid is over het jaar, je begint toch al eerder met de zoektocht.

- Vrouw, duo-gesprek, mbo naar hbo, student van 19 jaar

Regelzaken

Ouders verwachten dat het makkelijk is om praktische zaken rondom studeren te regelen

In dit hoofdstuk gaan we in op de resultaten omtrent regelzaken rondom studeren. Eerst omschrijven we de resultaten over de gevoelens en associaties die ouders ervaren bij praktische zaken. Vervolgens gaan we in op het huidige zoekgedrag naar informatie van ouders, dit bespreken we per bron. Als laatste gaan we in op de behoeften die ouders hebben t.a.v. praktische zaken en wie daar welke rol in kan spelen.

Gevoelens en associaties

- De meeste ouders verwachten weinig moeite te hebben met de praktische zaken rondom het studeren van hun kind. Men verwacht niet tegen zaken aan te lopen die ingewikkeld voor hen zijn. Ze kijken vol vertrouwen naar deze fase.
- Ouders starten met de praktische zaken als het studiekeuzep proces is afgerond en de scholier zich heeft aangemeld bij een vervolgstudie. Daarvoor zijn ouders hier nog niet mee bezig. Het studiekeuzep proces eist al veel van hun tijd en energie op.
- Daarnaast verwachten ouders dat sommige zaken pas geregeld kunnen worden na de aanmelding bij een opleiding, zoals de regelzaken studiefinanciering, de studentenreisproduct, boeken en kleding. Men verwacht dat de studiekeuze invloed heeft op deze zaken.
- Van alle zaken die men moet regelen, denkt men dat een woonruimte zoeken het meest lastige is. Het overgrote deel van de respondenten noemt dat hun kind voorlopig nog thuis blijft wonen. Enerzijds omdat een woonruimte vinden erg lastig is, maar ook omdat de kinderen graag voorlopig thuis willen blijven wonen.
- De scholieren die wel op kamers willen wonen regelen vaak zelf een woonruimte/kamer. Een enkele ouder helpt bij het zoeken of attendeert de scholier om zich in te schrijven op websites voor woonruimte. De andere ouders laten deze taak bij de scholier.

Zoekgedrag naar informatie

Doordat men denkt dat praktische zaken makkelijk te regelen zijn, verwachten ouders niet veel tijd kwijt te zijn met het regelen van de praktische zaken.

Ouders gaan in de volgende volgorde aan de slag met regelzaken:

1. Het aanmelden bij een opleiding
2. Het regelen van studiefinanciering
3. Het aanvragen van een studentenreisproduct (ov-chipkaart)
4. Het regelen van verzekeringen (alleen wanneer de scholier bijna of al 18 jaar is)
5. Het zoeken naar woonruimte (alleen wanneer dit relevant is. We spraken slechts enkele ouders waarvan het kind potentieel op kamers wil).

Ouders gebruiken verschillende bronnen om achter informatie te komen om de bovenstaande zaken te regelen. Navolgend gaan we per bron in op het zoekgedrag van ouders en op welke manier zij informatie krijgen vanuit deze bronnen.

Bronnen

- Internet: Net als bij het studiekeuzep proces, gebruiken ouders ook Google voor praktische zaken. Ook hier gaat men op zoek naar informatie door een vraag of zoektermen in de zoekbalk te plaatsen, om vervolgens verschillende bronnen af te gaan die potentieel antwoord geven op de vraag die zij hebben. Ouders maken tijdens het zoeken telkens de afweging of de bron betrouwbaar is. De Rijksoverheid en DUO zijn betrouwbare bronnen voor ouders.

Ouders verwachten dat informatie over praktische zaken naar hen toe komt

- Huidige school: Ouders hebben de verwachting dat er informatie naar hen toe komt vanuit de huidige middelbare school van hun kind. Zij verwachten dat de school hen per mail of brief informatie geeft over de deadline en informatie over de inschrijving bij een studie en informatie over open dagen en studiekeuzetesten. Zij verwachten dus met name informatie over de studiekeuze en minder over regelzaken vanuit de huidige school. Hier wordt deels aan voldaan:
 - Informatie over praktische zaken wordt met name gedeeld tijdens de informatiebijeenkomst aan het begin van het eindexamenjaar. Echter, ouders zijn op dat moment nog niet bezig met het regelen van praktische zaken. Hierdoor is de meeste informatie over praktische zaken tegen de tijd dat men ermee aan de slag gaat, alweer vergeten.
 - Een enkeling noemde dat er na de informatiebijeenkomst een mail naar ouders werd gestuurd waar informatie over praktische zaken in stond. Dit vond men handig en relevant, omdat men dit op een later moment, zodra het relevant is, erbij kan pakken.
- Potentiële vervolgopleiding: Ouders verwachten dat informatie over praktische zaken vanuit potentiële vervolgopleidingen naar hen toe komt. De verwachting van een potentiële vervolgopleiding is nog groter dan vanuit de huidige opleiding:
 - Ouders verwachten dat zij informatie krijgen via e-mail na de aanmelding bij de opleiding. Soms verwachten zij zelfs specifiek een mail richting ouders en niet alleen naar de nieuwe student. Zij verwachten dat hier informatie in staat over welke boeken en ander lesmateriaal (zoals kleding) men moet aanschaffen, wat de kosten van de opleiding zijn, waar en hoe men studiefinanciering en een studentenreisproduct kan aanvragen en andere zaken die men nog moet regelen.
 - Ouders krijgen op open dagen soms informatie over lesmateriaal en hoe men zich moet aanmelden bij de opleiding.

”

Aan het begin van het eindexamenjaar krijg je ook een informatiebijeenkomst op de middelbare school. Dan krijg je zoveel informatie ineens en dan lijkt de studiekeuze ook nog ver weg. Dus ik heb niet onthouden wat je dan allemaal moet regelen.

- Vrouw, vwo naar wo, scholier van 17 jaar

”

Ik heb het idee dat als ik mijn kind inschrijf op die school en die toegelaten wordt op de opleiding, dat je dan begeleiding krijgt, zoals informatie over kleding, boeken en wat je allemaal nog moet regelen. Ik verwacht wel dat die school ze een link stuurt naar de ouders over waar je studiefinanciering en ov vandaan kan halen.

- Man, duo-gesprek, vmbo naar mbo, scholier van 15 jaar

De huidige school is een relevante afzender voor informatie vanuit het ministerie van OCW

- Rijksoverheid/OCW: De Rijksoverheid is voor ouders een belangrijke bron van informatie over praktische zaken. Ouders hebben er het meeste vertrouwen in dat de informatie vanuit de Rijksoverheid klopt. Dit vinden zij in deze fase belangrijk, omdat het om specifieke data en regels gaat. Hierin willen ouders geen fouten maken. Daarom gebruiken zij regelmatig de websites van de Rijksoverheid en het ministerie van OCW om achter informatie te komen. Er zijn maar enkele ouders die zelf het persoonlijk overzicht van de Rijksoverheid hebben gevonden en gebruiken als informatiebron.
- DUO: De website van DUO gebruiken ouders voor informatie over studiefinanciering en het studentenreisproduct. Ook gebruiken ze DUO om studiefinanciering en het studentenreisproduct aan te vragen. Voor ouders valt DUO onder 'de Rijksoverheid'. Dat maakt de informatie vanuit DUO ook betrouwbaar.
- Het Nibud: Het Nibud wordt door ouders gebruikt als bron van informatie over financiën rondom het studeren. Zo checken zij daar hoeveel het gaat kosten als hun kind gaat studeren, wat ouders moeten betalen en wat de scholier zelf. Ouders vinden dit een betrouwbare, prettige bron als het gaat om financiële zaken.

Informatiebehoeften

Hieronder bespreken we de behoeften van ouders ten aanzien van informatie over praktische zaken. Ofwel, welke informatie ontbreekt er nog, op welke manier en op welk moment willen ouders deze informatie ontvangen?

Huidige school:

- Momenteel krijgen veel ouders aan het begin van het examenjaar van hun kind een informatiebijeenkomst. Echter, ouders gaan pas aan de slag met praktische zaken zodra de aanmelding bij de opleiding rond is. Dit is meer aan het eind van het examenjaar. Op dat moment zijn ouders de informatie over praktische zaken die zij tijdens de bijeenkomst kregen alweer vergeten. Daarom hebben ouders de behoefte om informatie over praktische regelzaken vanuit de middelbare school ook via e-mail of op papier te krijgen. Dan kunnen ze dat later weer opzoeken. Ouders ontvangen het liefst een checklist om zaken af te kunnen vinken.
- Eventuele relevante informatie vanuit de Rijksoverheid/ministerie van OCW, zoals het persoonlijk overzicht, willen ouders graag ontvangen via de huidige middelbare school of mbo-studie (of via de eindexamenbrief). Dit vindt men een logische afzender voor informatie over praktische zaken. Ouders willen dat de informatie ook direct aan hen gericht gestuurd wordt en niet alleen via de scholier. Zij zijn anders bang dat de informatie niet bij de ouders terecht komt. Deze informatie kan via de mail of per post verstuurd worden.

Potentiële vervolgopleiding:

- Ouders hebben de verwachting, maar ook de behoefte, dat de vervolgopleiding informatie stuurt over wat er allemaal geregeld moet worden. Ouders willen via een e-mail informatie over lesmateriaal zoals boeken, studiefinanciering, studentenreisproduct, de kosten van de opleiding en de kosten van de opleiding. Als dit niet naar hen gestuurd wordt, gaan zij zelf op zoek naar deze informatie via internet.

”

Informatie over studiefinanciering zoeken we via internet op. Je begint gewoon te Googelen. Je probeert een zo betrouwbaar mogelijke instantie te vinden dus bijvoorbeeld de overheid.

- Man, duo-gesprek, vwo naar wo, scholier van 17 jaar

Het persoonlijk overzicht van de Rijksoverheid voldoet aan de behoefte van ouders omtrent regelzaken en studeren

Rijksoverheid/ministerie van OCW

- Ouders missen momenteel nog informatie over wat het kost als hun kind gaat studeren. Opleidingen maken niet altijd geheel duidelijk wat de totale kosten zijn. Daarnaast verwachten ouders dat er nog andere kosten bij kunnen komen kijken. Voor ouders is het nog onduidelijk om wat voor kosten dit kan gaan en hoeveel dit is. Zeker wanneer ouders zelf niet gestudeerd hebben, vinden ze dit moeilijk in te schatten. Daarom heeft men behoefte aan een financieel overzicht wat het kost om te gaan studeren. Het liefst ziet men gepersonaliseerde informatie, waarbij men direct informatie over kosten ziet die voor hen relevant is.

Eindexamenbrief

- Een deel van de ouders weet dat hun kind een brief heeft ontvangen over het eindexamenjaar. Het andere deel weet dit niet (meer). De folder bij de brief wordt nauwelijks onthouden. Men vindt het positief dat eindexamenleerlingen deze brief krijgen. Het is prettig dat het ministerie van OCW als betrouwbare bron deze informatie stuurt.
- Het ministerie van OCW stuurt momenteel de brief voor eindexamenscholieren en mbo-studenten aan het begin van het schooljaar. Echter, men is op dat moment nog niet bezig met regelzaken rondom studeren. Dit komt pas op het moment dat de scholier zich heeft aangemeld voor een opleiding. De informatie die OCW in oktober heeft gestuurd is men dan vaak alweer vergeten. Ouders willen de brief over praktische zaken daarom liever op een later moment ontvangen. Men stelt voor ergens tussen december en maart. De eindexamenbrief heeft wel de goede timing (september/oktober) als het gaat om informatie over studiekeuze en het aanmelden.

Persoonlijk overzicht

- Het persoonlijk overzicht wordt nauwelijks herkend. Ouders vinden dit overzicht wel zeer relevant. Sommige ouders noemen zelfs voordat ze het overzicht hebben gezien dat zij behoefte hebben aan een checklist, waarin stapsgewijs en op volgorde staat wat er geregeld moet worden. Als zij vervolgens het persoonlijk overzicht zien, benoemen zij dat dit voldoet aan hun behoeften. Ouders vinden het positief dat de tekst zich richt op de scholieren. Ouders vinden namelijk dat het kind zelf de verantwoordelijkheid moet nemen.
- Over het persoonlijk overzicht benoemen ouders dat het veel tekst is. Voor ouders is dit een passende vorm van communicatie. Echter, voor scholieren en studenten bestaat de informatie volgens ouders uit te veel tekst. Ouders verwachten dat hun kind de gehele tekst niet zal lezen. Daarom adviseren zij om afbeeldingen of video's toe te voegen om de informatie over te brengen aan scholieren en studenten.
- De ouders benoemen dat zij in hun zoektocht naar informatie deze website vaak nog niet hebben gevonden. Aangezien zij het persoonlijk overzicht erg relevant vinden, hebben zij de behoefte dat de URL beter vindbaar wordt. Daarnaast vinden zij het prettig als de URL naar hen toe gestuurd wordt. Dit kan via de eindexamenbrief vanuit het ministerie van OCW, maar ook via de huidige school.

”

Ik vind september/oktober te vroeg om informatie krijgen over wat je moet regelen om te gaan studeren. Ik zou daarover een brief in januari willen krijgen.

- Vrouw, vmbo naar mbo, scholier van 15 jaar

Bijlagen

Verantwoording

METHODE

KWALITATIEF
Diepte-interviews

Duur interviews: 45 minuten

22 gesprekken:
• 6 duo-gesprekken
• 16 single-gesprekken

Veldwerkperiode
7, 8, 9, 12 en 13
februari 2024

De doelgroep van dit onderzoek is ouders van leerlingen in het eindexamenjaar vmbo, mbo, havo en vwo

De criteria waar de doelgroep aan voldeed staan op de volgende pagina.

Respondenten zijn geselecteerd door Blauw Research. Zij ontvingen een onkostenvergoeding van € 30 voor hun deelname.

Blauw Research onderschrijft de ESOMAR/ICC richtlijnen.

De gesprekken zijn online via MS Teams gevoerd. De opdrachtgever heeft anoniem mee kunnen kijken.

Verantwoording

Respondenten voldeden aan de volgende criteria

- ✓ Aantallen:
 - N=6 respondenten van vmbo naar mbo
 - N=4 respondenten van havo naar hbo
 - N=6 respondenten van vwo naar wo
 - N=5 respondenten van mbo naar hbo
 - N=1 respondent van vwo naar hbo
- ✓ Spreiding naar ouders die het makkelijk versus moeilijk vinden om hun kind te helpen in dit proces naar de vervolgstudie.
- ✓ Spreiding naar ouders van wie het eerste kind gaat studeren en van wie er al één of meerdere kinderen studeren.
- ✓ Een aantal ouders van eerste generatie studenten (waarvan de ouders niet gestudeerd hebben)
- ✓ Spreiding naar het opleidingsniveau van de ouders.
- ✓ Spreiding naar schooltype van de kinderen: alfa/beta georiënteerd.
- ✓ Spreiding naar geslacht van de ouder (we spraken 8 vaders en 20 moeders, zie uitleg op pagina 3).
- ✓ Spreiding naar woonlocatie (Randstedelijk, provincie).

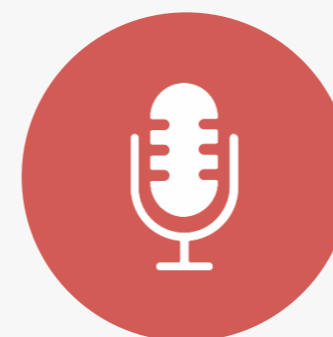

De gesprekspuntenlijst is in samenwerking met het ministerie van OCW opgesteld.

Moderators

Dori van Rosmalen
Roos Hoedjes

Van alle gesprekken zijn opnamen gemaakt. Deze dienden, samen met de observaties van de onderzoekers, als basis voor de analyse van de resultaten.